# Maa- ja metsätalousvaliokunta 20.03.2018

## Sisältö

Lausunto Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palvelukeskuksen Mitpan Ruokavirastoon siirtyvän henkilöstön osalta.

## Henkilöstön kokemat aiemmat muutokset

Lyhyt historiakatsaus

- Tike perustettu 1993
- Elintarviketurvallisuusviraston perustaminen 1.5.2006, Eviraan 8 henkilöä
- Maaseutuviraston perustaminen 1.5.2007, Maviin n. 50 henkilöä
- Tiken henkilökehys
    - kahdet YT-neuvottelut irtisanomisineen
- Tiken toiminnan päättyminen 31.12.2014
    - Tietotekniikkapalvelut Maanmittauslaitokseen
    - Tilastopalvelut Luonnonvarakeskukseen

## Nykyinen toiminta

Mitpan Ruokavirastoon siirtyvä henkilöstö tarjoaa IT-palveluita Maaseutuvirastolle, Elintarviketurvallisuusvirastolle, Maa- ja metsätalousministeriön luonnonvaraosastolle sekä Luonnonvarakeskukselle.

Palvelujen lähtökohtana on yhteisten tietovarantojen, teknisten ratkaisujen ja arkkitehtuurien hyödyntäminen siten, että tietojärjestelmien synergiaedut sekä aiemmin kehitetyt ratkaisut voidaan hyödyntää uusia järjestelmiä kehitettäessä. Kun toteutuksia ei tehdä yksittäisinä erillisratkaisuina, niin henkilöresursseja ja osaamista on helppo siirtää järjestelmien välillä tarpeen mukaan.

Tietojärjestelmiä ei toki tehdä yksin, vaan kumppaneina on yksityisiä toimittajia. Arkkitehtuurien ja toimintatapojen ollessa yhteisiä pystytään kontrolloimaan toimittajien tekemistä siten, että hallinnonalalla kontrolli pysyy asiakkaalla eikä olla toimittajariippuvaisia. Toimintatapa mahdollistaa sen, että myös pienemmillä toimittajilla on edellytykset palvelujensa tarjoamiseen, eikä hallinnonalalle pääse syntymään it-toimittajamonopolia. Mitpan resursseihin sisältyy erityisesti viranomaistyössä tarvittavaa tilaajaosaamista. Vaikka sovelluskoodaus on pääosin ulkoistettu, niin tekninen osaamisemme (esim. palvelimet, tietoliikenne, tietokannat, koodaus) avulla voimme hoitaa paitsi merkittävän osuuden tietojärjestelmien teosta myös kontrolloida toimittajien laskutusta. Testausosaamisen kautta voimme valvoa sovellusten laatua.

Todiste em. toiminnan onnistumisesta on se, että tietojärjestelmät ovat pääsääntöisesti valmistuneet aikatauluissaan, mikä ei aina ole itsestään selvää, kun kyse on hallinnon tietojärjestelmistä. Lisäksi hinta on ollut edullinen suhteessa järjestelmien kompleksisuuteen (mm. monimutkaiset tukijärjestelmät).

Tietojärjestelmien tekemisemme trendejä ovat olleet

- sähköinen asiointi,
- mobiiliratkaisut,
- paikkatiedon hyödyntäminen,
- ketterät menetelmät ja
- avoimen lähdekoodin ratkaisut.

## Toiminta Ruokavirastossa

Ruokaviraston perustamisen keskeinen lähtökohta on tiedonkulun ja koordinoinnin parantaminen, kun tietojärjestelmien eri valmistelijaosapuolet ovat samassa organisaatiossa. Tietojärjestelmien toteuttaminen hallinnonalalla lähtee usein liikkeelle lakien ja asetusten vaatimuksista. Kun nämä ovat mahdollisimman selkeitä ja yksikäsitteisiä, järjestelmien määrittely, suunnittelu ja toteutus yksinkertaistuu; myös käytettävyys paranee. Ruokaviraston synty luo edellytykset välittää saumattomasti lainsäädäntötyöhön tietojärjestelmänäkökulmaa kun samasta virastosta löytyy sekä substanssi- että IT-osaamista.

Tukijärjestelmien käytön kuormittavuutta voidaan vähentää, kun Mavin ja Eviran järjestelmien osittaista päällekkäisyyttä voidaan purkaa. Myös tukijärjestelmiin olennaisesti liittyvää valvontaa voidaan kehittää maatiloja vähemmän kuormittavaksi ottamalla käyttöön tilastollisten valvontaotosten rinnalle koneoppimiseen perustuvia menetelmiä. Tällöin valvontoja saadaan kohdennettua nykyistä paremmin potentiaalisiin väärinkäytöstapauksiin.

## Vaikuttavuus

Ruokaviraston vaikuttavuus on suuri, sillä sen vastuulla ovat maatalouden suorat tuet, maaseudun kehittämistuet sekä elintarviketurvallisuus- ja eläinten hyvinvointiasiat. Nämä takaavat osaltaan puhtaan ruoan tuotannon ympäristön kannalta kestävästi sekä turvaavat maaseudun asuttuna pysymistä.

## Edellytykset

Edellä kuvattujen asioiden toteuttaminen sekä jatkuvuuden turvaaminen edellyttää osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä. Ruokavirastolle on taattava riittävät taloudelliset resurssit.

IT-henkilöstön osalta erityisesti on huolehdittava selkeästä viestistä eli tehtävien jatko uudessa virastossa on turvattava. Epävarmuustekijöiden ilmaantuessa parhaat osaajat hakeutua muualle; Mitpassa hankitulla osaamisella on varmasti kysyntää myös yksityisellä sektorilla, jolloin on riski, että viranomaiselle kuuluvaa ydinosaamista siirtyy kaupallisen sektorin toimijoille. Toki Ruokaviraston on oltava haluttu työpaikka rekrytoinneissakin.

Henkilöstön kannalta Ruokavirastoon menon kulmakiviä ovat palkkaus, toimitilat, töiden joustava järjestäminen sekä osaamisen kehittäminen. Kannustava palkkausjärjestelmä on saatava käyttöön heti 1.1.2019 alkaen, valmiudet tähän on olemassa, kun järjestöjen työn pohjalta on syntynyt hyvin käytännönläheinen malli.

Mitpan Ruokavirastoon siirtyvä henkilöstö on työskennellyt paitsi Vallilassa myös lukuisissa Maanmittauslaitoksen muissa toimipisteissä ympäri maan.  Maanmittauslaitoksessa käytössä olleet joustavan työajan ja monipaikkaisen työn mallit ovat melko sellaisenaan siirtymässä Ruokaviraston malleiksi. Mahdollisuuksien mukaan työpisteinä tulee olla käytettävissä Mavin ja Eviran nykyisten toimipisteiden lisäksi hallinnonalan muut toimipisteet.

Ruokavirastoon voi tulla päällekkäisyyttä tiettyjen tehtävien osalta, sillä eri virastoissa on samanlaista työtä tekeviä henkilöitä. Tällöin työnantajan on järjestettävä siirtymäkoulututusta uusiin tehtäviin, työtä uudessa virastossa riittää varmasti kaikille.

Osaamisen kehittämisen on muutenkin oltava uuden viraston henkilöstöpolitiikan keskeinen tavoite. Synergiaetujen saavuttamiseksi substanssin on tiedettävä enemmän IT:stä ja päinvastoin. Osaamisen kehittämistä ohjaa Ruokaviraston strategia ja järjestelmäkehityksestä sekä digitalisaatiosta tulevat tarpeet. Viime kädessä kyse on asiakkaiden edusta ja sujuvista palveluista kaikille alan toimijoille.

Helsingissä 16.3.2018

Jyrki Hämäläinen

Johtava asiantuntija, Asiakasratkaisut, Jukon luottamusmies

Maanmittauslaitoksen tietotekniikkapalvelukeskus